

13. Pedagogicheskij jenciklopedicheskij slovar' / Gl. red. В.М. Вим-Бад; redkol.: М.М. Bezrukih, V.A. Bolotov, L.S. Glebova i dr. - М.: Bol'shaja Rossijskaja jenciklopedija, 2016(книги)
14. Кезин А. В. Радикальный конструктивизм: познание в «пещере» // Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 4. 2017. С. 3—24. (статья журнала)
15. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности: Основные положения, исследования и применение (пер. с англ. Меленевской С., Викторовой Д.) Изд. 3-е, междунар. – СПб.: Питер, 1997. – С. 529 (книги)
16. Колесникова И.А., Титова Е.В. Педагогическая праксеология. – М.: Академия, 2015. – С. 88 (книги)

ГТАМР 14.35.07

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫ ЕНГІЗУДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Н.Е. АЙКЕНОВА, Ш.А. КАРАСАЕВА

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Аңдатпа. Мақалада жоғары оқу орнындағы қашықтықтан оқытудың психологиялық-педагогикалық, психо-физиологиялық және психологиялық ерекшеліктері қарастырылады. Эмпирикалық зерттеу әдісімен қашықтықтан оқытудың тиімділігі, осы мәселені зерттеудің нәтижелері қарастырылады. Зерттеу нысаны жоғары білім беруде қашықтықтан оқытуды енгізудің психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері болып табылады. Зерттеу пәні қашықтықтан оқыту технологиясы болып табылады. Жоғары білімдегі қашықтықтан білім берудің психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері қарастырылады.

Түйін сөздер: қашықтан оқыту, психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері, білім беру, жоғары білім, білім берудегі IT-технологиялар, студенттік орта, виртуалды оқыту, қашықтан оқыту тиімділігі, қашықтан оқыту.

Аннотация. В статье рассматриваются психолого-педагогические, психо-физиологические и психологические особенности дистанционного обучения в высшем учебном заведении. Рассмотрена эффективность дистанционного обучения способом эмпирического исследования, рассмотрены результаты исследования данной проблемы. Объектом изучения является психолого-педагогические особенности внедрения дистанционного обучения в высшей школе. Предметом изучения является технология дистанционного обучения. Рассмотрены психо-педагогические особенности дистанционного образования в высшей школе.

Ключевые слова: дистанционное обучение, психолого-педагогические особенности, образование, высшая школа, IT-технологии в образовании, студенческая среда, виртуализация обучения, эффективность дистанционного обучения, заочное обучение.

Abstract. The article discusses the psychological, pedagogical, psycho-physiological and psychological features of distance learning in higher education. The effectiveness of distance learning by empirical research is

considered, the results of the study of this problem are considered. The object of study is the psychological and pedagogical features of the introduction of distance learning in higher education. The subject of study is distance learning technology. The psycho-pedagogical features of distance education in higher education are considered.

Key words: distance learning, psychological and pedagogical features, education, higher education, IT-technologies in education, student environment, learning virtualization, distance learning effectiveness, distance learning.

Қашықтан оқыту тақырыбын зерттеу ағымдық тенденцияларға және білім беру деңгейін жақсарту мақсатында IT-технологиялардың дамуына байланысты өзекті болып табылады.

Зерттеу мақсаты:

- қашықтықтан оқыту технологиясы мен мәнін қарастыру;
- жоғары білім беруде қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық заңдылықтарын қарастыру;

-Оқушылардың психофизиологиялық және психологиялық ерекшеліктерін талдау, қашықтықтан оқыту кезінде ақпараттық технологияны қолдану мен қолдану кезінде олардың есебін жүргізу;

- қашықтықтан оқыту кезінде ақпараттық технологияны дамыту, қолданудың акмеологиялық және психологиялық тәсілдерін талдау.

Зерттеудің мақсаты - университеттегі қашықтықтан оқытудың психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін зерттеу.

Қуатты компьютерлік мультимедиялық жүйелер мен интерактивті компьютерлік бағдарламалардың пайда болуы қашықтықтан оқытудың қарқынды дамуына негіз болды. Оқытушы оқу процесін ұйымдастыруда монотонды жұмыстан босатылады, бұл әртүрлі нысандарда ұсынылған ғылыми мазмұнды және иллюстрациялық материал жасауға мүмкіндік береді: мәтін, графика, анимация, аудио және видео элементтері. Интерактивті компьютерлік бағдарламалар адам әрекетінің барлық түрлерін іске қосады: ақыл-ой, сөйлеу, физикалық, бұл материалды игеру процесін тездетеді. Компьютерлік тренажерлер практикалық дағдыларды игеруге ықпал етеді. Интерактивті тестілеу жүйелері білім сапасын талдайды.

Ғылыми және әдістемелік әдебиеттерде қашықтықтан оқыту технологияларын қашықтықтан оқытуға енгізген негізгі белгілерге мыналар жатады:

- оқытушы мен білім алушы арасындағы диалогтік режимдегі интерактивті өзара әрекеттесу, ол кейбір жағдайларда дәстүрлі сабақтарда болатын өзара әрекеттестікке жақындай алады;

- оқу материалдарын электронды түрде тез жеткізу;

- интернетте орналастырылған білім базаларына онлайн қол жеткізу;
- білімін қашықтық режимде тексеру;
- виртуалды зертханалық семинардан өту;
- нақты зертханалық жабдыққа қашықтықтан қол жеткізуді жүзеге асыру;

- «Виртуалды топтарды» құру (студенттердің бір-бірімен жедел байланысуы). Оқу процесінің кез-келген қатысушысы жүзеге асыратын интерактивті әрекетті ұйымдастыру үшін оқытушы оқу курсының әзірлеу барысында белгілі бір технологияларды қолдануды жоспарлайды.

Курс белгілі бір технологияны немесе бірнеше технологиялардың жиынтығын қолдана алады. Сонымен қатар, ғылыми-әдістемелік әдебиеттерде айтылғандай, оқытушы келесі принципті басшылыққа алуы керек: егер дидактикалық тапсырманы қарапайым технологияларды қолдану арқылы шешуге болатын болса, онда оларға артықшылық берілуі керек. Бұл жағдайда неғұрлым күрделі технологияларды таңдау күтілген нәтижеге қол жеткізіп қана қоймай, сонымен бірге оқу нәтижелеріне кері әсерін тигізуі мүмкін, өйткені компьютерлік технологиялардың қарқынды дамуына қарамастан, баспа материалдары әлі де үлкен маңызға ие. Оқытудың түрін, әдістері мен формаларын таңдау кезінде пәндік аймақтың сипаттамаларын басшылыққа алу керек. Қашықтықтан оқыту кезінде оқу курсы негізінен материалды өз бетінше оқуға бағытталған. Курсты құрған оқытушы білім алушылардың өзіндік білімін ескере отырып, белгілі бір күрделілік деңгейіне сүйенуі керек. Қашықтан оқытумен айналысатын оқытушының негізгі міндеті - қолда бар дереккөздер немесе бастапқы өнертабыстар негізінде қашықтықтан оқыту курсының дайындау. Ақпараттық технологиялар саласындағы мамандар курстың электронды нұсқасын жасауға қатыса алады. Оқытушының соңғы міндеті – білім алушылардың білімі мен дағдыларын бақылау. Бұл мәселе қашықтықтан оқыту кезінде ағымдық және қорытынды бақылаудың тест тапсырмаларын жасау кезінде шешіледі.

Сонымен, қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудағы оқытушының негізгі міндеттері:

- оқу курсының дамыту;
- оқытуға арналған нұсқаулық әзірлеу;
- студенттерге пән бойынша кеңес беру және көмек көрсету;
- оқу нәтижелерін бақылау.

Білім алушы үшін қашықтықтан оқыту жүйесіндегі оқу курсына екі міндетті компонент кіреді:

- оқу материалдары мен оқу-технологиялық құралдардың әртүрлі формаларын қолданумен байланысты жеке жұмыс;

- оқытушымен және басқа білім алушылармен диалог құру.

Қашықтықтан білім берудің өзіне тән ерекшеліктерін бөліп көрсету керек. Мысалы, білім алушылар қолайлы уақытта, ыңғайлы жерде және ыңғайлы қарқынмен оқиды. Әр адам өзі оқыған пән бойынша қажетті білім алу үшін жеке өзі қанша қажет болса, сонша оқи алады. Оқыту негізгі кәсіби қызметті оқумен ұштастыра отырып жүргізілуі мүмкін. Білім алушының орналасқан жерінен оқу орнына дейінгі қашықтық (сапалы байланыс жағдайында) тиімді оқу процесіне кедергі болмайды. Оқу процесінде оқытушы мен білім алушы бәріне ыңғайлы кесте бойынша жұмыс істейді. Ең алдымен жаңа ақпараттық технологияларды пайдаланады, олардың құралдары компьютерлер, компьютерлік желілер, мультимедиялық жүйелер және т.б. ДО белгілі бір дәрежеде тұрғылықты жері мен материалдық жағдайына қарамастан білім алуға тең мүмкіндік беретін әлеуметтік шиеленісті азайтады. Алайда, магистранттар өз бетінше жұмыс жасаудың әдістері мен әдістерінің негіздерін, өз бетінше меңгеру және білімді барынша ынталандырумен толық меңгеруі керек.

Білім беруді ақпараттандырудың өзектілігіне қарамастан оның қазіргі жағдайы қанағаттанарлықсыз. Бүгінгі таңда университеттерде осы мақсаттар үшін үйлестірілген бірыңғай стратегия жоқ, компьютерлерді пайдалану мәселелері оқу жоспарлары мен бағдарламаларымен нашар байланысты, қазіргі заманғы ІТО-ны оқу процесіне енгізу мен енгізудің психологиялық-педагогикалық аспектілері жақсы зерттелмеген, компьютерлерге негізделген зияткерлік қызметтің дәстүрлі түрлерін қайта құру қарастырылған. күшті қарсылық.

ІТО құру мен пайдаланудың дидактикалық аспектілерінің дамуы техникалық құралдарды игерумен қатар жүрмейді. Бұл таңқаларлық емес, өйткені әдіснамалық тұрғыдан алғанда, ІТО психология, педагогика, математика, кибернетика, информатика сияқты әртүрлі ғылымдардың білімдерін біріктіреді, ал интеграцияда психологиялық-педагогикалық негіз шешуші болып табылады. Бұл дидактикалық мәселелердің дамуындағы артта қалушылық, ІТО-ны қолданудың әлеуетті және нақты мүмкіндіктері арасындағы алшақтықтың басты себептері деп қарастыру қажет қолданыстағы әзірлемелердің «төмен технологиялары».

Дүниежүзілік факторлардың әсерінен қашықтықтан оқыту формаларының (FEF) пайда болуы оларды болашаққа адамның бейімделуінің жоғарғы жүйесінің элементтеріне айналдырады және біз студенттік білім берудегі өзін-өзі реттеу процесін өмір сүру факторы ретінде қарастырамыз. Ол адамның өмірі үшін жауапкершіліктің пайда болуымен, өзін-өзі танытудың, дайындықтың, жеңудің қажеттілігін сезіну арқылы сәтті жүзеге асырылады және кез-келген тез өзгеретін жағдайларда автономды тұлға болуға мүмкіндік беретін әмбебап білім мен дағдыларды меңгерудің қорғаныс формаларына дейін кеңейтіледі [10]. Бұл білім берудің жаңа формаларына көбірек бейім автономды тұлға, оны болашақтың белгісіздігінен

қорғаныс ретінде қолданады. Бұл бізге заманауи білім берудің рекреациялық сияқты маңызды функциясын бөлуге мүмкіндік береді (әр түрлі қажеттіліктердің білімі, дағдылары мен қабілеттері арқылы қанағаттандыру үшін толықтыру, жеңуге дайындық). Қазіргі талапкер университетке Қиыр Шығыс федералды округімен қалай келеді, оқу жылдарында не болады, ол өзінің қабілеттерін барынша арттыра алады, білім, білік алады, университетті Қиыр Шығыс федералды округімен бітірген маман еңбек нарығында сұранысқа ие бола ала ма? Осы және басқа да көптеген сұрақтар жоғары білім мамандарына қатысты.

Білім беру процесін жүйелі оқытушы-психологиялық бақылау көмегімен жауап беруге тырысуға болады. Оқушыларға психологиялық мониторинг жүргізу үшін тестілеуді өткізеді. Мониторинг үшін пайдаланылатын психодиагностикалық әдістердің құрамы жыл сайын ішінара өзгереді, алайда сынақтардың негізіне мыналар кіруі мүмкін: 1) Дж.Равеннің прогрессивті матрицалары; 2) Р.Амтхауэрдің интеллект құрылымын сынау; 3) Г. Айзенканың темпераментін сынау; 4) он алты факторлы Р.Кеттелл сауалнамасы; 5) MBTI психоэлеуметтік тесті; 6) өмірлік құндылықтардың морфологиялық сынағы (ITLC). Тесттің ұзақтығы шамамен 120 минутты құрайды. Барлық әдістер компьютерлік нұсқада берілмеген және кейбір тесттерді алдын-ала өңдегеннен кейін нәтижелер мәліметтер базасына енгізіледі немесе жауаптар дереу енгізіліп, өңдеу компьютерлік тәсілмен жүзеге асырылады. Осы мақсатта авторлар AWP - PM жұмыс станциясының қосымшасының пакетін әзірледі, ол жаппай тестілеу процесін автоматтандыруға мүмкіндік береді.

Психологиялық тестілеу нәтижелері мәліметтер базасына енгізіледі, оның ішінде студент туралы және оның университетте оқудағы жетістіктері туралы элеуметтік ақпарат бар.

Оқу топтарын қалыптастыру арқылы оқушы ортасын оңтайландыру авторлардың қатысуымен осы мақсатта әзірленген Optimus қосымшасының көмегімен жүзеге асырылады, сол психологиялық тесттерді қолдана отырып қайталап тестілеу оқу жылының соңында (мысалы, мамыр) немесе келесі оқу жылының басында жүзеге асырылады. (мысалы, қыркүйек). Тест нәтижелері корреляцияға, регрессияға және факторлық талдауға ұшырайды.

Бұл бөлімде психологиялық бақылау кезінде алынған негізгі нәтижелер қарастырылады. Зерттеулер Қиыр Шығыс Федералды округін және Самараның бірқатар университеттерін студенттерге дәстүрлі классикалық формада (CFD) оқытатын заманауи гуманитарлық институттың (SFI SFI) Самара филиалында бір уақытта жүргізілді.

Біз оқытудың тиімділігін, ең алдымен, психологиялық нәтижелер, бақыланатын оқу және танымдық іс-әрекет процесінде қалыптасатын психикалық өзгерістер мен жаңа ісіктер арқылы бағалаймыз. Алайда, оқытудың тиімділігінің негізгі критерийі ретінде

психологиялық нәтиженің осы жалпы көрсеткіші бұл мәселені нақтыламайды және практикада оқыту мен тәрбие нәтижесінде пайда болатын нақты психологиялық өзгерістерді өлшеуге мүмкіндік бермейді. Критерийдің мағыналы анықтамасы өлшеу талабымен толықтырылуы керек [12].

Қашықтан оқыту курсының дамуы өте көп еңбекке жарамды, жеткілікті біліктілік деңгейін талап етеді және оқытудың осы түрінің психологиялық-педагогикалық ерекшеліктері ескерілген жағдайда ғана сәтті бола алады. Қашықтан оқытудың негізгі компоненттерінің ерекшеліктерін қарастырыңыз: білім беру субъектілері, олардың арасындағы байланыс жүйесі және оқу процесі жүретін орта. Қашықтан оқыту моделі негізгі компонент ретінде арнайы білім беру ақпараттық ортада (виртуалды) ақпарат беруді қарастырады. Қоршаған ортаның ерекшелігі білім беру іс-әрекетінің барлық компоненттеріне түбегейлі әсер етеді: білім беру уәждемесі, оқу жағдайы, білім алушылардың оқуын бақылау және бағалау.

Білім беруді ақпараттандыру жағдайында маманның қалыптасуы білім алушының бастапқы функционалды және психофизиологиялық мүмкіндіктеріне, олардың жеке зияткерлік күштерін белсенді пайдалануға негізделген. Осы зерттеу аясында жүргізілген эксперименталды жаттығулар, сонымен қатар Ресейдің бірқатар жоғары оқу орындарының ғалымдарының жүргізген зерттеулерінің нәтижелері [3, 5, 8, 10] ІТ қолдану кезінде студенттердің танымдық белсенділігінің жоғары деңгейіне жету айтарлықтай нейропсихикалық шығындар есебінен жүзеге асырылатындығын көрсетеді.

Физиологиялық және гигиеналық зерттеулерге сәйкес [2], компьютермен жұмыс жасау кезінде оқушылардың ақыл-ой қабілеті алынған оқу ақпаратының көлеміне кері әсер етеді, яғни қабылдау сәйкесінше 6% -ға, есте сақтау 10% -ға төмендейді. Толық автоматтандырылған оқытуы бар пайдаланушының визуалды анализаторының жергілікті шаршауы әдеттегіден гөрі 2-3 есе қарқынды жүретіні анықталды.

Мұның бәрі әртүрлі себептердің салдары, олардың негізгі себептері: визуалды байланыс арнасының жүктемесінің көбеюі; жаңадан алғашқы кездесетін эмоционалды зарядтың сарқылуы; мүмкін болатын сәтсіздіктер мен түсініксіздіктерге байланысты жағымсыз эмоциялардың жинақталуы; Жақсы ойластыруға болатын, бірақ бастапқы жүйке жүйесі игере алмайтын, жаңа оқу материалдарының көп мөлшерін қабылдау және осыған байланысты келесі ақпараттық бөлімдерді алу кезінде белсенді қолданылмайды.

Жоғарыда айтылғандардан білім алушылардың танымдық іс-әрекетін жан-жақты жандандыруға негізделген ІТО студенттердің психофизиологиялық және психологиялық ерекшеліктері қатаң түрде ескерілген жағдайда, егер оқыту және кәсіби қызмет үшін маңызды жеке қасиеттерді диагностикалау және түзету жүйесі болса ғана тиімді болады деп

қорытынды жасауға болады. және адамның жағдайлары. ІТО процесінде денсаулық категориясын түпкі мақсат - маман даярлаудың функциясы ретінде қарастыру қажет.

Оқытушылардың арасында «оқытылатын материалдың қатаңдығы» тобы ерекшеленді, ал студенттер арасында «жоғары алаңдаушылық, өзін-өзі ұйымдастыру проблемасы» болды.

Бірақ көптеген студенттер мен оқытушыларды «алаңдаушылық» тудырды. Осыған тікелей байланысты «қашықтықтан оқыту кураторына қажеттілік».

Осылайша, осы зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, іріктеудің ең жас және неғұрлым жетілдірілген бөлігі - студенттер мен консервативті - оқытушылар арасында айқын қарама-қайшылық жоқ деп қорытынды жасауға болады. Орташа алғанда, респонденттер қашықтықтан оқытуды қолдайды, бірақ «алақанға» күндізгі оқытудың тиімділігі онша жоғары емес. Бұл білім беру нарығында 10 жыл бұрын пайда болған жаңа педагогикалық технологияның табиғи нәтижесі [11]. Сонымен бірге, тренд деңгейінде, жаңа білім беру форматының барлық дидактикалық және ұйымдастырушылық кемшіліктерін мойындай отырып, студенттер оның болашағына қарайтын оқытушыларға қарағанда оптимистік екендігін атап өтуге болады. Бұл нәтижелер көбінесе студенттер үшін қашықтықтан оқыту оқу бағдарламасын құруға мүмкіндік беретіндігіне, ал оқытушылар үшін қосымша білім алудың қолайлы нұсқасы болып табылады. Біз мұнда әлеуметтік қалаулылық факторының көптеген оқытушылар қолданатын балама оқыту форматының таралуына байланысты кәсіби тұрақтылығы мен материалдық әл-ауқатының өзгеруі мүмкін оқытушылардың жауаптарының объективтілігіне әсер ететіндігін ескермейміз, бірақ үлгінің осы бөлігі оның бірқатар сөзсіз артықшылықтарын атап өтеді. Олардың ішінде - студенттердің уақытша және аумақтық еркіндігі

Мамандар даярлауды жетілдірудің басты мәні - кәсіби жұмыстың барлық аспектілері мен оның кадрларына қойылатын талаптарды психологиялық талдау негізінде жеке оқу процесін құру. Оның ерекшелігі - студент білім жинап қана қоймай, қажетті дағдыларды игеріп қана қоймай, сонымен қатар кәсіби құзыреттіліктің барлық компоненттерін үйлесімді дамыта алады. Сонымен қатар, оған ІТО аясында оқытудың белсенді әдістері (іскерлік және ұйымдастырушылық-белсенді ойындар және т.б.) мен өзін-өзі басқару модельдерін қолдануға негізделген, болашақ мансаптық іс-әрекет процесінде тікелей осы мақсатта компьютерлерді қолдану мүмкіндігі беріледі.

Бүгінгі білім беру жүйесінің басты мақсаты - еркін, өзін-өзі анықтайтын жеке тұлға қалыптастыру, ұжымда және қоғамда өзін-өзі бейімдеу.

Жоғары сапалы білім дегеніміз - бұл ең алдымен тұлғаның қалыптасуы, өзін-өзі тануы, бейнесі: ерекше даралық, руханилық, шығармашылық. Адамның сапалы білім алуы оның мәдени тақырыпқа айналуына, өмірді жаратуға үйретуді білдіреді. Бүгінгі таңда адамды қалыптастыру, қолдау, дамыту және оған өзін-өзі тану, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі реттеу, өзін-өзі қорғау, өзін-өзі тәрбиелеу тетіктерін қалыптастыру, адамға адамдармен, табиғатпен, мәдениетпен, өркениетпен бейбітшілік пен келісімде өмір сүруге көмектесу өте маңызды.

Білім беру сапасының маңызды құндылығы оның даралануы болуы керек. Білім беруді дараландыру - бұл әр оқушы мен мұғалімнің әлеуетін қалыптастыру және іске асыру үшін қолайлы жағдай туғызатын жеке тұлға ретінде студент пен оқытушыға деген көзқарас.

Психологиялық-педагогикалық зерттеу әдістері - бұл жауаптарға негізделген эмпирикалық әлеуметтік-психологиялық әдістер.

Бұл жұмыста қашықтықтан оқыту технологиясы мен мәні зерделенеді, жоғары білім беруде қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың психологиялық-педагогикалық заңдылықтары ескеріледі. Қашықтықтан оқытудағы ақпараттық технологияларды әзірлеу және пайдалану кезінде студенттердің психо-физиологиялық және психологиялық ерекшеліктерін талдау және оларды есепке алу; Қашықтықтан оқытудағы ақпараттық технологияларды әзірлеу және пайдаланудың акмеологиялық-психологиялық тәсілдері анықталды

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Албегова И.Ф., Шаматонова Г.Л., Албегов Ф.Г. Электронные инструменты коммуникаций в учебно - воспитательном процессе современного вуза и проблемы их использования // Дистанционное и виртуальное обучение. – 2016. - № 4(106). – С. 5-12.
2. Бод М. Исследование российского рынка онлайн-образования и образовательных технологий. [Электронный ресурс] URL: <http://edmarket.digital/> (дата обращения 2017 г.).
3. Зайцева М.А. Использование современных форм и методов обучения студентов направления «Организация работы с молодежью» // Педагогические и психологические проблемы современного образования: материалы научно-практической конференции «Чтения Ушинского». – Ч.2. – Ярославль: РИО ЯГПУ, 2015. – 463 с.
4. Коряковцева О.А. К вопросу о развитии российского педагогического образования в отдельно взятом вузе. Каспийский регион: политика, экономика, культура. 2014. № 1 (35). С.190-198.

5. Тарханова И.Ю., Коряковцева О.А., Бугайчук Т.В., Доссэ Т.Г., Куликов А.Ю. Теория и методика профессионального образования в вопросах и ответах. – Ярославль: РИО ЯГПУ, 2016.

6. Рыбцова Л.Л. Современные образовательные технологии. Учебное пособие. М.:Издательство Юрайт, 2018 г.

7.Среда электронного обучения ЯГПУ им. К.Д. Ушинского [Электронный ресурс] URL: <https://moodle.uspu.org> (дата обращения 03.11.2016).

8. Фокин Ю.Г. Теория и технология обучения. Деятельностный подход. 4-е изд., пер. и доп. Учебное пособие для вузов. М.:Издательство Юрайт, 2018 г.

ҒТАМР 15.21.61

ЭМОЦИЯ, ОЙЛАУ ЖӘНЕ СӨЙЛЕУДІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫНЫҢ ДИНАМИКАЛЫҚ СИПАТЫ ТУРАЛЫ

АЛДАШЕВА Г.Х.

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Андатпа. Мақалада адам өміріндегі эмоциялар, ойлау және сөйлеудің өзара байланысын талдауға әрекет жасалғаны. Бұл байланыстардың өрілуі "жад түйіндерін" құрайды. Жетілген жылдары ойлау оңтайлы: ол терең сезімдерге, нақты сөзбен байланысты нақты бейнелерге сүйенеді. Ағзаның табиғи қартаюына қарай ең алдымен эмоциялық сала өшеді. Ойлаудың негізгі компоненті "бейне - сөз" байланысы болып табылады, ал эмоция ойлау процесіне түрткі береді.

Түйін сөздер: эмоциялар, эмоционалдық көңіл-күй, сезім, ойлау, бейне, сөз, семантикалық өріс, сөйлеу, "жад түйіндері".

Аннотация. В статье анализируется взаимосвязь эмоций, мышления и речи в жизни человека. Эти соединения образуют "узлы памяти". В зрелые годы оптимальное мышление: оно опирается на глубокие чувства, реальные образы, связанные с конкретным словом. По мере естественного старения организма, прежде всего, эмоциональная сфера исчезает. Основным компонентом мышления является связь "образ-слово", а эмоция дает толчок к процессу мышления.

Ключевые слова: эмоции, эмоциональное настроение, чувства, мышление, образ, слово, семантическое поле, речь, "узлы памяти"

Annotation. This article analyzes the relationship of emotions, thinking and speech in a person's life. These connections form "memory nodes". In Mature years, optimal thinking: is based on deep feelings, real images associated with a specific word. As the body ages naturally, first of all, the emotional sphere disappears. The main component of thinking is the connection "image-word", and emotion gives impetus to the process of thinking.

Key words: emotions, emotional mood, feelings, thinking, image, word, semantic field, speech, "memory nodes"